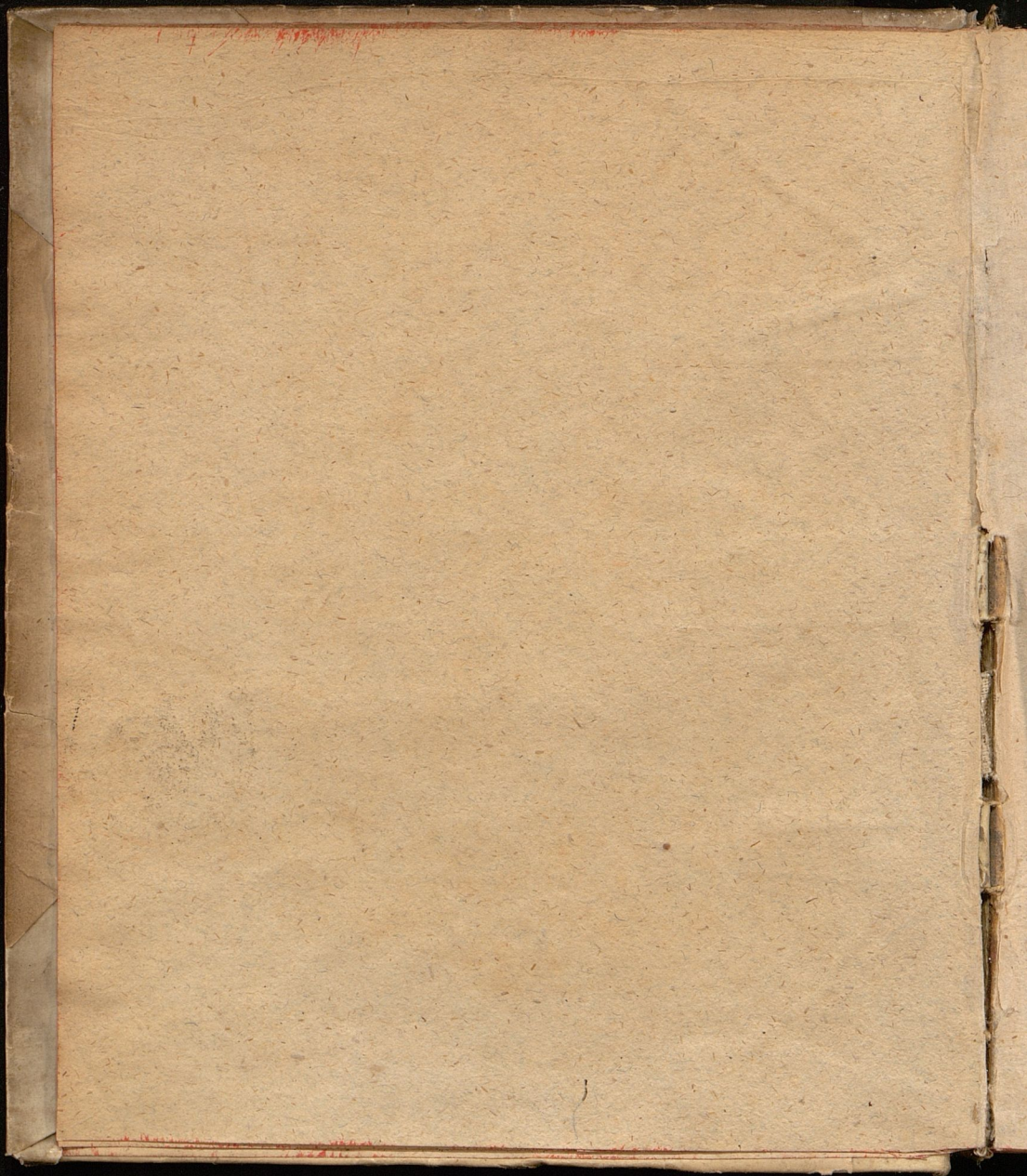

XXVII
38

4 10.

IDOLUM MULIEBRE
In vulgò ita dictâ
PASSIONE HYSTERICA
DISPUTATIONE INAUGURALI
ELEVATUM & EXCUSSUM,

Quod

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
AUGUSTO & SERENISSIMO REGIO PRINCIPE ac DOMINO,
DN. FRID. WILHELMO,
REGNI PRUSSIÆ AC ELECTORATUS BRANDENBURGICI
HEREDE &c. &c.
PRÆSIDE

DN. CONRADO JOHRENIO,
PHIL. & MED. U. DOCT. FACULTATIS SUÆ SENIORE
& PROF. PRIM. p. t. DECANO,

PRO SUMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBUS ET
PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CAPESSENDIS,
Publicæ Eruditorum disquisitioni
submittit

Ad Diem XXX. Januar. Ann. M DCC XII.

CHRISTIAN JOANNES SCHEFFLER,
Jüterbogensis Saxo.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Literis JOHANNIS CHRISTOPHORI SCHWARTZII.

LIBRARIUM MUSEI

DISPUTATIONE INAUGURALI

DE

PRÆSIDI

1800

WILHELMUS

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

PRÆSIDI

DE
PASSIONE HYSTERICA.

Præfatio.

I Febrim moleſtam, ſi
ſordidam ſcabiem
Deas crediderit gen-
tilis antiquitas & nu-
mini earum templa
dicaverit, advertente
Prudentio *in Ham-
marthigeniâ*

*Par furor illorum, quos tradit fama di-
catis*

*Conſecraſſe Deas, Febrem ſcabiemq; ſa-
cellis.*

ut & Tatiuſ referente *Min. Fel. in Oct. & La-
etantio Lib. 1. cap. 20.* Cloacinam conſecrave-
rit; Haud impari ferè ratione hodièdum mu-

(4.)
liercularum vulgus *Uterum*, inter sterces & urinam positum, tanquam Idolum in folio collocatum superstitiosè colit, quod si aliquo modo turbetur aut ex sede suâ dimoveatur iratum habeant, ut varia interdum horrenda gravioraq; inducat corpori symptomata, imò commotum adeò ad fauces assurgere fingunt, ut intercepto spiraculo suffocationem sæpè minitetur: Non libatur ipsi thure aut aliis svaveolentibus fumigiis, quibus ob odorem peregrinum exosis magis læditur, confinibus olenticetis & fœtutinis assvetus: Sed ne in communia gentis humanæ incunabula injurii esse videamur, aniles istas fabulas, non rarò pristinâ medicorum auctoritate, errore potius & præconceptis opinionibus suffultas removebimus: Cumque vix sit sexus fœminini peior affectus, quem non unico utero s. matrici acceptum referant, innocentissimum hoc & aliàs nobilissimum viscus, ut perspicacem decet Medicum, ab opprobriis vindicabimus & characterem *nociva Dea* expungemus.

Para-

(5.)

Paragraphus I.

Cognitionem morbi secundum Symptomata & Signa proponit.

Affectus ille, quem uterinum seu passionem hysterican vocant, adeo complicatus est, ut arctis definitionis limitibus circumscribi nequeat; quare ex historiâ symptomatum, quæ verò non in omnibus omnia nec semper æquè gravia apparent, & paroxysmum aut antecedunt, aut concomitantur, aut sequuntur, facilius quis, quid morbi sit cognoscere poterit; καὶ ἐξοχὴν ita suffocatio uterina, quod primum symptoma aut supremus ejus gradus sit, vulgò dicitur, licet plures affectiones sint, quæ vel ab utero dependent aut dependere creduntur; dicta & fuit ἀπνοια, quâ utrâq; appellatione unum quendam affectum explicare voluissent Medicos, cum tamen multæ sint uteri affectuum differentia, vel pro specierum quarundam varietate inter se differentes, optimè olim notavit Galenus 6. de loc. aff. cap. 5. Helmontio audit in ignotâ actione regiminis Asthma strangulans pag. 270. No. 43. & muliebri sub Tit. Asthmatis & Tussis. pag. 288. No. 9. Paracelfo Caducus matricis, cum Lib. III. paragr. de Caducis cap. 1. §. 2. ad caduci genus, non Epilepsia ut quidam malè interpretantur, refert, Nunc. inquit, quæ ægritudines ad caduca genera pertinent sunt istæ: Epilepsia omnes species: Suffocatio matricis extra locum: syncope cum generibus suis (videlicet deliquium rediens, & syncope nun rediens) vertigines & id genus. Interim in Epilepsiam formalem sæpè transire non negamus.

Dicitur Suffocatio & apnoea, non quod ea cum dispendio totalis sit; raro enim hoc malum licet terrificum & molestum, nisi graviora ut syncope & convulsiones &c. superveniant, lethale, prægnantibus tamen & puerperis periculosius est, sed quod præcordiorum angustia & constrictione faucium addæ respiratio præcludatur (quod græca vox ἀπνοια significat) ut subindè se singulis momentis suffocari putent ægræ, imò interdum tantum est spiraminis suspendium, ut sensu omni & motu destitutæ, sine ullo sensu & motu, sine respiratione, sine pulsu jacuerint ad aliquod tempus, interdum non dicam horas sed aliquot dies, ut mortuæ creditæ & jamjam sepeliendæ revixerint, innumera exempla passim apud Authores si evolvere libuerit, congeriem verò eorum apud *Schenckium Lib. IV. sub Tit. de Suff. ut. obs. II. pag. 640. Edit. Francof. in Fol. Ann. 1665.* reperies: Inter alia autem maximè commoti fuimus tristi fato *Vesalii* meliore digni, quod *obs. III. ib. ex Paræo Lib. 23. cap. 46.* recenset: Is in Hispaniâ ad nobilem mulierem, quæ ex hysterico strangulatu mortua credebatur disseccandam vocatus, sed ad secundam novaculæ impressionem, derepentè ad se rediit motu & clamore se superstitem significans, quò tantum amicorum odium in se concitavit ut periculi evitandi causâ, provinciâ quàm citissimè excedere cogeretur, quapropter haud multò post mœstitiâ confectus, interiit: Nomen vero titulo neglectæ Anatomix parentis & restauratoris honorificè premit: *Sennertus in Prax. Lib. IV. part. II. Sect. III. cap. IV. de Suff. ut.* suggerit; *G. H. Velschius obs. med. epifagm. C.* expressè nominat, additque ipsum in pœ-

(7.)

in pœnam imprudentiæ, in insulam Zacynthum fuisse deportatum ex eodem *Paræi* loco supra cit. quod cum hic Author non sit ad manus in medio relinquere cogimur, idem negante *Andreas Dudithio*, oratore cæsareo, apud *Laur. Scholzius epist. 31.* quò monemur medici in his casibus circumspèctè agere & valdè providè, ne similem infamiæ notam incurramus; quare halitum aut carptæ lanæ flocco aut leviori plumâ aut speculo terso explorare à priscis etiam & demortuis præceptoribus docemur, quod tamen non sufficere videtur infidele signum; sternutatoriis potius, helleboro, pyrethro &c. de vitâ cognoscendum; quidam generoso Vomitorio malunt; *D. Prævotius Patavinus* vesicatoria coxis frustra applicata rem desperatam significare tradit; certissimum est indicium si cadaverosum de se spiraret odorem corpus, quod tum demum simpliciter de eo actum esse decernere liceat. Præcedunt imminens Paroxysmum oscitatio & pandiculatio, comitante totius corporis lassitudine & crurum imbecillitate; faciem tristis pallor occupat, disparente rubore, soluto paroxysmo reversuro; detonant in intestinis borborygmi & rugitus undâte motu classicum canunt, qui sæpè aut evolante ructu aut subtus emisso flatu in magnum ægrotantis levamen solvuntur; peregrinos sonos quales animalium voces ex imo ventre auditos fuisse ex *Corn. Gemma Lib. 1. cap. 2. cosmocrit.* trascripserunt *Schenckius, Senertius* & alii; si absque fuco & imposturâ fuerit res, variâ modificatione flatuum ad tot intestinorum flexuosos anfractus fieri potuit: Si voces articulatæ? nec idèò statim pro effatis dæmoniacis, cum hodi-

hodierna ætas *ὑγγασσομένη* s. ventriloquorum fraudes abundè peripexerit, habendæ. In quibusdam quasi globus aut pila minor ab imâ parte ventris superiorem versus cum impetu quodam, ast pedentim moveri percipitur, quem ipsum esse uterum aded præfractè contendunt, ut negare vel contradicere piaculo esset. Coniunguntur exquisiti dolores sive lancinantes, sive tensivi, aut contorquentes, nunc fixi, nunc & plerumque vagi; si nulli, rarum est: Admodum item frequens hypochondriorum coarctatio, ac si fune aut circulo ligneo firmata comprimantur, mox de inflatione eorum & distentione conqueruntur: Appetitus ut plurimum prostratus est, & assumpta vitiosè sapiunt, post paroxysmum famem intendi paucies obtingit, sed biduum aut triduum ante eum auctam, soluto eò remissores ipsi notavimus. Alvus itidem adstricta; quâ suapte sponte clysterevè solutâ, & quò major flatuum copia conjunctim emittitur, egregiè missellæ levantur: ut & vomitu, qui subinde cum materiæ diversi coloris & saporis ejectione accidit: Quandoque ad lachrymas; quandoque ad effusum & continuum risum, à quo & admonitæ & oburgatæ sibi temperare nequeunt, nonnunquam post intervalla in utrumquè invitæ coguntur. Notatione sanè digna sunt, quæ *Jac. Hollerius Lib. I. de morb. int. in Schol. ad cap. 59. pag. 263. refert. D. de Rochepot, inquit, quæ cum varicosa esset, eo affectu corripiebatur cum delirio, risu, lachrymis, contractione oculorum. Alteri risus, deinde perturbatio mentis: hinc lachrymæ, à quibus etiam monitæ non cessant. Sed nihil admirabilius, quam quod duabus filiabus Præsidis Rhotomagensis contingere solebat*

lebat in motu sursum uteri, quo intervallis laborabant: Risu enim longo ad horam, & horas duas imminente Paroxysmo capiebantur, quem neq; metu injecto, neque hortatu, neque aliis artibus poterant compescere. Parentibus interrogata & objurgata se non posse continere risum respondebant. Non minus memorabilis hic Francofurti observata historia à prioribus saltem in eo diversa, quod in istis symptomata, in hoc verò subjecto ejusdem affectus causa extiterit risus. En in compendio totam! Amico cuidam, quo & nomine *av[er]n[us]* fuimus, ancilla serviebat domestica proceræ staturæ & boni habitus annorum 24. quæ quoties ad risum, ad quem levibus de causis, & ad minutias quasvis nulliusque momenti prona, aut joco, aut aliâ re commoveretur, subito omnium membrorum imbecillitate correpta, & omninò deperditâ respiratione prosternebatur, aliquamdiu subridens oris lineamenta servans, quò postea firmiter clauso, ita per semihoram plus minus sine ullo sensu, sine omni motu præter pulsus, qui celer quidem sed admodum debilis, jacebat: durante paroxysmo facies majori ac antè rubore suffusa erat, post evanescente eò pallida; albentes manuum extremitates frigebant; tandem validè ut ex profundo & celeriter spiritum ducebat ad se reditura, cæterum per diei reliquum à paroxysmò operibus ritè subeundis inepta fuit, quare hinc dimissa abiit; è postliminio autem perfectè Epilepticam esse factam audivimus: de mali origine quæsitâ, olim se ex immisione petulantis digiti comparium in latera sua indeque nimîâ titillatione suprâ modum vexatam malum contraxisse, apertè & ingenuè confessa est. Nec rarò

B

pal-

(10.)

palpitatio cordis tremula cum pulsu raro, parvo & debili inchoanti paroxysmo comes est; cum supervenerint vertigo & scotomia præsentissimus est casus; in quò subindè delirant, & varia inepta loquuntur: secus, si *ἀφροία* aut lipothymia accesserit, quâ aliquid loqui aut significare prohibentur, interim tamen quædam sibi redditæ, omnia secum acta memorare queunt; quædam planè nihil istorum reminiscuntur, quod prægravidum affectum prognariter indicat; cujus tres ferè gradus, ex mente etiam aliorum, ita judicatio: Quò magis libera respiratio, eò levior; quò magis ea interclusa cum obscuriore pulsu eò gravior, erit Paroxysmus, si verò syncopè & convulsiones accesserint, gravissimus; Eò, jam declinante humor quidam ex *ιδιότητι* profluit, quem pro semine muliebri effusò neutiquam habebis, nisi in hoc passu, cum antiquis desistere velis: Ceterum admodùm & perquam complicatum morbum, licet omnem accidentium exactè tetigisse congeriem, quod & difficulter fieri potest, non dicamus, ex recensitis cognosces: multa cum aliis. e. g. Epilepsiâ, Apoplexiâ, Syncopè &c. ex parte communia habet, multis etiam, si in abstracto & specialiter consideraveris, ab iis differre in practicis videbis. Tentantur autem hoc malo cujuscunque ætatis & conditionis fœminæ, sive virgines, sive maritatæ, sive viduæ, juniores vetulæve sint, illis & ante mensum fluxum, pubertatem tamen præsupponimus, & his quæ naturaliter ipsis destitutæ fuerint, prægnantibus & puerperis non raro, aut virginibus perfectioris ætatis, sterilibus & viduis in venerem pronis frequentius obtigisse compertum est.

Para-

(II.)

Paragaphus II.
Causas explicat.

Uterum versus superiora & usque ad ventriculum imò ad fauces reverâ sede suâ emotum ascendere posse, fœminæ plerumque non solum ab antiquorum sed & recentiorum temporum viris gravibus & medicis edoctæ opinantur, cum in eam sententiam inclinâsse videatur ipse Hippocrates, quando *Libr. de morb. mulierum I. num. XVI.* inquit: *dum autem convertuntur, impetunt hepar, & juxta consistunt, & ad præcordia irruunt. Currunt enim & progrediuntur sursum ad humiditatem, tanquam à labore magis quàm opportunum est resiccati. Hepar autem humidum est. Postquam autem impetiverint hepar, suffocationem faciunt, derepentè perspirationem circa ventrem intercipientes:* Ita Plato in *Timæo* sive *Libro de naturâ* pag. 552. edit. Lugd. de ann. MDXC. Græco-Lat. *f. vulvam seu matricem ζωον Μηδουμητινόν* i. e. animal generandi avidum appellat, quod si hòc destituatur, aut ultrâ diutius detineatur, ægrè ferre moram & plurimum indignari: passimque per corpus oberrans meatus spiritûs intercludere, respirationem præpedire, extremis vexare angustiis, morbis denique omnibus premere: & Aretæus *Lib. II. cap. XI.* animal in animali ζωον ἐν ζωω. quod jucundis odoribus delectetur, contra fœdè olentibus contristetur, quare & si superiora repentè petierit angustiis jecur, transversum septum, pulmones & cor celeriter opprimendo strangulationem inducat. Quamvis verò Galenus Platonis as-

fertum olim *Lib. VI. de loc. affect. cap. V.* benè & solidè confutaverit; nihilofecius doctissimus *Fernelius* à rectè primùm conceptâ ejus sententiâ, per globum illum ascendentem in symptomatibus supra enarratum, se dimoveri & in devia seduci passus est. Sed quid multis? hos priscorum errores, tanquam spongia absterfit sapientior proles, quippe oculatiores novissimi ævi medici Anatomici ad eò statum hujus visceris perquisivêre, ut nullus penitus exautoratâ opinioni locus super sit, demonstrantes, præterquàm quod uterus antè cum vesicâ urinariâ, postè cum intestino recto immediatè connectantur, binis ligamentorum paribus uno lato & membranoso, altero magis terete aliis partibus ita firmiter adalligari, ut nisi violentiâ aliquâ compulsus neque descendere, multò minus ascensu situm mutare potis sit: quæ fusiùs in anatomicorum libris explicata prostant: quâ re perspectâ opinionem quidem de uteri ascensione missam fecêre recentiores, attamen nescii quò globum illum medicis etiam admotâ manu sensibilem referrent, qui multum negotii ipsis faceſſebat, ad hujus aut alterius testiculi motum oberrantem aut tubæ Fallopiæ glomeramen, sed æquè tenui judicio dilapsi sunt; Utero enim hæ partes ita connexæ sunt, ut citra eum altius assurgere nequeant, mobiles & fluctuantes quidem, sed in cavitate ossis Ilei, quam pelvim Anatomici vocant, & mutuò vinculo & incumbentium intestinorum mole satis contineantur; & contra naturam sit, corpus gravius minoris & multum levioris motui obedire; & si ita sive tractu sive impulsu sursum ferantur, quomodo ad situm natu-

naturalem & requiem tam repente componi possint, non videmus: quod *Riolanus Anthropogr. Lib. II. c. 32.* scribit, se in hysteriis virginibus testes pugno, grandiores seroso femine turgentes, quin etiam, tubam uteri amplificatam & valde dilatatam deprehendisse; aliorumque observationes de testibus vitio contentorum magnitudine auctis nil faciunt ad rem quaestionis, multo minus assertum probant, nempe testes & tubam talem tumorem globosum, qualem interdum in foeminis deprehendi diximus, efficere posse. Quibus & sapissimè in tali passione mortuis uterum debitæ molis in situ & constitutione naturali citra peccantis materiae praesentiam reperta fuisse, è contrario opponi potest, Syndromen horum vid. apud *Bonettum in sepulchri. sive Anatomia. pract. Lib. III. Sect. XXXIII. de hyst. aff. obs. V. & seq. pag. 1331. & seq.* Hærente & ibi aquâ, nodus ille inexplicatus & in medio, usque in novissima tempora, relictus fuit, ne verò dicæ utero semel scriptæ forent irritæ, aut accusatio frivola videatur, malignæ qualitatis vapores ex eò aut in testiculis corrupto femine asurgentes fallaciâ non causæ ut causæ commenti sunt, en evanidas nugas! nonne collecti in utero per dehiscens ejus orificium facilius exterminarentur, quàm per arctos poros, non enim alia via, abdominis cavitationem peterent; & si hoc, quid eos è spatiosiori loco in angustias intestinorum cogeret inibique concentraret; diffusos autem tantos motus ciere, cum eadem facilitate ventrem ac uterum penetrare poterint, nemo animo facile concipiet? novimus quos morbos patiatur Uterus; quæque vitiosa & præter naturam in vel ad eum à mor-

te hystericarū inquisitione anatomicā detecta, ne-
tquam verò causā istius strictè loquendo dicenda,
cum producta morbosa aliundè conquisita: Idem in
catameniorum suppressione, hæmorrhoidum in vi-
ris non multum dispari judicabis; injustè accusabis
in eā uterum, ut in hâc dolentem s. h. podicem u-
trumque culpâ exortem, cum vitium non in his,
sed in ipsò sanguine evacuando ex antecedente cau-
sâ hæreat: & quid utero cum catamenis? quod mul-
tis adhuc paradoxon videbitur, si nunquam in eò,
uti hætenus creditum fuit, sed solummodò in sinu
pudoris per vasa consveta effundi cruorem, cum a-
liis hujus ævi viris doctis experientiâ duce sustine-
amus: novimus interno motu turgidum semen re-
tentum, coactum, corruptum, quæ mala sæpius a-
trocia & horrenda inferat utero minimè imputan-
da. Sed, ut unico iëtu rem decidamus, indissolu-
bile nobis videtur argumentum pro exculpando u-
tero, quòd ea symptomata, quæ viris æquè ac fœ-
minis accidunt, & cõmunia sunt, utique illi spe-
cialiter & privativè, cum fœminarum propria pars
sit & sexum distinguens, ideoque eâ careant mares,
adscribi & accepta referri nequeant: Istiusmodi
mares malo hypochondriaco gravius laborant, &
non tantum muliercularum simillimas abdominis
passiones, sed & eundem ascendentis globi motum
perlentiscunt, & præfocabili constrictione faucium
tentantur; cumque nuperorum medicorum tabu-
læ non solum, sed & propria cognitio ubertim exem-
pla suppeditent, prolixiori probatione assertum
haud indigere censemus. Insigne autem præ aliis
& notabile est, quod Willisus *cap. V. de morb. convuls.*
obs.

obs. 6. pag. 49. edit. in quart. Genev. ann. 1676. de viro
 passione quasi hysterica correpto, unà cum globo
 isto in abdomine violenter moto, commemorat :
 non minus auscultationem meretur, globus ferè
 subcutaneus in curatore quodam sedis & villæ e-
 questris hypochondriaco, post calculoso, ex adver-
 sâ partè hepatis nempe regione umbilicum versus
 sensibilibiter & plus vice simplici devolutus, ubi tan-
 dem impetuose, & quod benè notandum, cum fra-
 gore disiliens evanuit. Ipse *Sennertus* olim dubius
 fatetur *Lib. IV. part. II. Sect. III. cap. 3. de Sympt. ex utero*
pag. 229. sæpè ita affines esse uterinos & lienis ac,
 hypochondriacos affectus, ut medicum suspensum,
 teneant, utrum symptomata quæ ægrum molestant,
 utero, an lienis ad scribenda sint, imò frequenter,
 uteri & lienis affectus (*qualem hypochondriacam di-*
xerunt) conjungi. Quibus omnibus ritè & satis
 perpensis *Helmontii* Monarchatum uteri & verè igno-
 tam actionem Regiminis penitus dirutos cernimus,
 & propterea facile cum iis sentire inducimur, qui
passionem hysterica mulierum & *hypochondriacam* vi-
 rorum pro unò eodemque morbo & promiscuum
 habent: non inficiamur fœminas hoc malo, sive hy-
 stericum sive hypochondriacum dixeris, frequen-
 tius tentari ac mares; Hi enim non adèò quacunq;
 de causâ abjecto animo sunt, magisque commotio-
 nibus ejus resistendo; illæ verò his amplius obedi-
 ant, pusillanimes & ad melancholiam proclives, er-
 rorum insuper diatæ pertinaces, & ut verbo di-
 cam, suæ mentis: exemplo nobis est, quæ innupta,
 epulas nuptiales aditura, inopportunè fluentes men-
 ses, svasu alterius fœminæ, haustu aquæ frigidæ
 petu-

petulanter represit, quibus exhinc quidem, ast inordinatè & indebitè reflorescentibus, hysterica facta est, qualis post maritatu diu permansit. Ulterius progredimur propria observata communicando, ad eruendas causas apprimè facientia; Anorum abhinc aliquot intercapedine in diversis utriusque sexus subjectis & hysteris & hypochondriacis, quod dum dicim9, adstrictioris alvi fuisse constabit, quæ non, nisi cathartico aut clystere sollicitata deponebat, tandem eorum & spiritus volatilis oleosi similiumque frequentiore usu, quæ in ultimis speciatis dicuntur, emollita & soluta tantam panniculorum copiam instar alutæ laceræ tenacium (*als lederne Lappen*) quales nunquam antehac vidimus neque affusâ aquâ neque facili stylo solubiles cum pituitâ aliquandiu & successivè exclusit, ut ipsa intestina, quorum speciem habebant, carptim demum egesta credidisses, quibus ablatis convaluerunt; hodieque dum hæc scribimus, à matronâ nobili hypochondriacâ jam pridem, nunc ob globum istum abdominis ascendentem, putativè hystericâ, cum insigni tetricioris pituitæ copiâ binis vicibus aliquot sat grandes vermes vesiculis, quæ tactæ displodebant, obsitos, denique ejusmodi centunculos iisdem remediis ejectos notamus; Interim illa de importunitate globi ultrò non conqueritur. Nec sine argumento nec temerè ex datis suspicamur, intestinorum canales secundum interiorem superficiem compacto illo limo ut subditio corio planè obductos & incrustatos fuisse; quâpropter motu suo peristaltico & spirali naturaliter deorsum vergente cohibito, munere suo in sese deonerando debite fungi præ-

gi præpedita non valuerint: Edoceatur his obstinatæ alvi causam, non semper in excernendorum ab acido vitioso aut ex defectu bilis contractâ duritie, præcipuè, quod signo erit, si è contrariò & ex abruptò interdum fœculenta, interdum quasi indigesta prodeant, quarendam esse. Iisdem primariam & antecedentem causam pituitam viscidam ex eâque ab acidi sive fermenti vitiosi cum bile acriori effervescentiâ productos flatus & vapores materialiter existere evincitur, quis nescit bile validiore laxam fieri alvum? succumbente verò fæces indurari ab acido superante, in æquilibrio autem constitutis naturalem esse secessum; nec dubitamus asserere notatissimum illum globum abdominis nil nisi flatus esse, qui non datâ inferiore portâ repercussus, ast obstante aliquò modò decadi-vo chylo ad regulam motus in bullas quasi coacti, quæ coarctatæ duritiem quandam præferunt, sensim superiora petunt, quò delati expansione suâ majus spatium intendunt, quò denegato intestina torquent & circa præcordia hærentes ea tergeminis angoribus conficiunt: experimento simplici & plebeio constat, aquæ quocunque modo immisos flatus bullarum formâ assurgere, quò aded rem evidentem esse opinamur, ut minimè opus sit in explicatione rationis formalis hujus globi cum *Williso* &c. ad plexus nervei mesenterici ejusque fibrarum ad intestina porrectarum convulsiones spasmodicas ut suppositum æquè obscurum confugere: Interea tamen convulsiones & spasmata in plurimis complicati hujus affectus ut proximam causam & formalem utique agnoscimus, sed à prio-

ri dependentem. Quod rei est ita concipimus: maximam pituitæ partem in intestinis contineri, nemo Medicorum est, qui nescit, vitiari ab acido sive quantitate sive qualitate peccante, quales & flatus & vapores inde geniti testantur acida, austera, acerba, nidorosa aut cujuscunque saporis vitiosi sint, vomitu rejecta aut eructata; illa scilicet acida sæpius tanta observavimus, ut fauces & internam oris superficiem instar aquæ fortis ferè excoriaverint; transire autem cum chylo vitium & cum sanguine misceri extra dubium est, quò caractere humores cujusvis partis imbuunt, pullum modificatur, & hæmorrhoidum & mensium fluxum velut coagulo sistit: nec solum, quod in scholâ medicâ tritum est, quale fermentum talis chylus, qualis chylus talis sanguis, qualis sanguis tales humores & sic reciprocè, addi oportet, qualis sanguis tales & spiritus animales; hos ut meras bullulas consideramus vi suâ elasticâ in quovis motu naturali partium corporis displodentes, quæ verò constitutionis vitiosæ & heterogeneæ à causâ aliquâ accidentali aut externâ in contrarias partes coactæ, si præter naturam ad vehementiorem explosionem concitentur, convulsiones & spasmos pro re natâ minores majoresve inducunt; hinc palpitationis cordis, animi deliquium, constrictio faucium, respirationis difficultas, aut ejus interceptio, risus invitus & reliqua Symptomata, quæ aliquid convulsions præferunt. Quod si autem ex semine retento aut morâ corrupto, tam in viris quàm fœminis, ab ulceribus itidem aliisque humoribus in vel ad genitalia aut alia etiam viscera decumbenti-

ti-

tibus, morbum fieri contingat, non idè causæ per se neque immediatæ sunt, sed quod contiguis nervis acrimoniâ suâ & læsione continui tristem sensum imprimant, qui ad principium continuatus, hærentes circa illud spiritus in perversiõnem adigat atque compellat, non aliter ac si inferius tracto fune adalligata superius campana in motum concitetur & pulsus; aut si, quod magis medicè, compunctum nervum diræ convulsiones, quod sæpè factum, insequantur. Denique inter externas si ve remotas causas, quæ internam excitant animi pathemata, non posthabitis rerum non naturalium, ut vocantur, cæteris, gravissimæ sunt, speciatim ira, item mœstitia, terror, aspectus rerum abominabilium, præsertim si ex improvise & inopinatè acciderint. De odoribus nil certi determinare possumus præsertim si idiosyncrasia accesserit; quædam suaveolentia, quædam è diametro contraria extra paroxysmum liberius ferunt, quædam à medicamine, quo in paroxysmo levatæ fuerunt, postea abhorrent: Illustrissimam quandam personam nulla suffimigia præter saccharum ustum tolerare potuisse; & honoratioris cujusdam viri conjugem primâ vice gravidam ex odore rosarum, quas antea adamaverat, ferè periisse tabellis nostris inscriptum est. Cæterum quæ circa causas interdum observata sint apud *Forestum*, *Zacutum Lusitanum*, *Fonssecam*, *Poterium*, & alios recentiores authores, quos si evolvere libuerit, perelegantia multa comperies, in quæ ulterius jam inquirere nostrum non est: omisiss veniam dabis.

Paragraphus III.

Curam ostendit.

QUamprimùm ægra paroxyfimo corripitur, ex-
 templo mulierculæ cum pennis perdicum, aſâ
 fœtidâ, sulphure, pice, foliis equorum & id
 genus aliis præſtò ſunt, quibus accenſis elevatum
 uterum teterrimo fœtore deturbatum iri credunt:
 non damnamus modo è contrariis illa malum con-
 traxerit, & hoc in apertas convulſiones epilepti-
 cas non deſerit, ſin ſecus, plus noxæ quam juva-
 minis inferunt: magis placent ſpiritus *iaci quò-
 vis modò paratus ſive ſimplex ſive ex matricariâ
 aut ſabinâ, aut ſuccino &c. oleoſus, cum vel ſine
 caſtoreo, prout res exigit, linteolo exceptus & co-
 ram naribus ſtabellatus, quibus ſpiritus averti aut
 aliter determinari ratio eſt: Si verò lædantur his
 ſalibus volatilibus ſpirituofò acido. E. gr. Spir. Ni-
 tri dulc. ſuccurrendum, aſt in commune deſinit
 quid præſcribere, peculiaris hujus vel alterius ſub-
 jecti conſtitutio vetat; ſic hætenus traditum gra-
 veolentia & fœtida naribus, ſuavia vulvæ admo-
 venda, interim tamen Paracelſi exprimentum eſt
 pulvis ex verrucis equorum ꝑj aſâ fœtidæ ꝑj ungu-
 capræ ꝑj carbonibus injectus & per infundibulum
 in genitalia ſuffitu receptus, quod & ab aliis adeò
 comprobatum legimus, ut nullam eſſe uteri ſuffo-
 cationem, quæ huic ſuffimigio non cedat, dejer-
 verint: Quidam fragrantia ut moſchum, balla-
 mum apoplecticum, cinnamomum, caryophylla,
 modo

modo nares non feriant, interius data saluti fuisse;
 Atqui constans & perpetua nobis regula erit, quæ
 & politicis valet, in rebus dubiis semper tutiorem
 viam eligendam esse; quocirca carminantibus
 clysteribus ex colocynthide aut saponato acriori-
 bus rem tutius peragi arbitramur, quod nunquam
 sine fructu comperti sumus: neutiquam verò his
 proficientibus aut pertinaciori malo, agrâ instar
 demortuæ ferè jacente, frustra adhibitis, sternuta-
 toriis ad excitandam naribus è calamo subinde ast-
 tantillis & cautè insufflandis agendum erit: Etsi
 quidam plethoricas venæ sectione liberatas fuisse
 contendant, unus vel alter casus regulam nostram
 minimè invertit, quâ in morbis convulsivis venam
 nequaquam secandam esse docemur. Sunt & alia
 in paroxysmo pro ratione causæ satis præsentia re-
 media, verùm non omnibus congrua, nec æquè ho-
 nesta, quæ in Practicorum scriptis abundè prædicata
 reperies. Inter externa, quæ aut status discutiunt
 aut spasmus intestinorum cohibent abdomini, nec
 peccabis si & spinæ dorsi, inungenda maximè lau-
 dantur, olea succini, anethi, ruthæ, castorei,
 guajaci, spicæ, tartari & urinæ foetida, saponis
 veneti, aut philosophorum è pinguedine humanâ,
 quorum si quæ imbecilliora videantur iis destillatis
 acues, præcipuè, modo ferre poterint, camphora,
 quæ & amygdalarum dulcium oleo soluta satis effi-
 cax: commisceri itidem solent cum unguentis, in-
 ter quæ magis usuale carminativum Sylvii, dial-
 theâ comp. Martiatum & quod singulare experi-
 mentum, sclaræ seu hormini è butyro frixi:
 Emplastra his superimponenda de spermate ceti,
 de

de tacamahaca, de baccis lauri, aut quod reliqua supereminet de galbano sive simplex sive compositum ceratum matricale dictum, præsertim si hoc primo conjunctum cum oleis selectis malacisaveris: Intermittente verò paroxysmo magnam spem in purgantibus collocamus sæpius compertis: usu frequentiori nobis veniunt comprobata, Decoct. fol. senæ c. Rhabarbaro Myns. Resina Jalappæ ad gr. vi. vitello ovi rec. soluta, & affusâ aquâ Cinnamomi, fumarix aut fæniculi, ad unc. j. lactescens pauxillo sacchari aut syr. Cinnamomi edulcanda; si Cinnamomum ægra non fert, omittendum; Aurum fulminans, & pilulæ gummatosæ purgantes Sylvii; sæpius interea præsertim pridie antè purgans exhibitis clysteribus ex emollientibus & carminantibus, aut si compendiosi mavis decocto hederæ terrestris, seminis dauci & nunquam satis laudando saponato confectis. Intercalaribus diebus salia volatilia oleosa debite parata exhiberi suademus, iis enim, præterquam quod infringatur acidum, in resolvendâ glutinosâ pituitâ, cum saponis & quidem subtilioris naturam æmulentur, quò unico multum dicimus, nihil potentius aut efficacius; quibus ob convellentem spirituum motum essentia castorei cum spiritu xiaci & sale succini volatili composita admisceri, aut, si mavis, per intervalla dari poterit. Hæc itidem suppressis mensibus aut indebite fluentibus virtute insignis, non post habitis, modò tempus ferat, Martialibus, inter quæ Magisterium Martis aperitivum Myns. Crocus ꝑtis cachecticus cum nitro factus & Antimonium diaphoreticum Martiatum, non ultimum locum

locum sibi vendicant: iis autem, si quæ in integrum non fuerint restituta, unicum vomitorium utramque paginam, interdum eodem die absoluisse non semel experimento deprehendimus: quod quidam de vitriolo Martis perpetuò adstringente è mechanismo somniant, constrictione vasorum menses ciere, nugæ sunt: levius & ad albedinem calcinatum resolvit, quò magis ad rubedinem eò magis adstringit, audias de hoc prolixè differentem Sylvium *de methodo medendi libr. II. cap. XXVII. pag. 142.* sic aliquando medico cuidam malè cessisse meminimus pulverem ex vitriolo Martis & testis ovorum calcinatis, quem Cranii B. Dn. Waldschmidt in nimio mensium fluxu *casu XLIX. pag. 203.* commendat, exindè enim adèd commovebatur sanguis, ut delinquenti sæpius vino generoso succurrendum esset, NB. ad rubedinem autem calcinato & opiatis restinguebatur, ex quo medicum medico non raro imponere discimus; Opiata etiam pro sistendis convulsivis motibus magno cum fructu, cæteris paribus, junguntur, ubi Theriaca cœlestis primas tenet; cinnabarin itidem Antimonii, Antimonium diaphoreticum simplex & Martiatum, antihecticum Poterii & Stomachicum ejus, Bezoardicum Zale, matr. perlarum, ocul. 69. ppt. & similia fixa temperata in ferocienti acido domando, præsertim si scorbutus accedat, affine malum, cujus respectu trifolium fibrinum s. aquaticum præ omnibus aliis antiscorbuticis, commendamus. Hæc sunt L. B. quæ in compendio & thesi dicere volumus, multa enim supereffe fatemur; ast hypothesin excitato tuo & sobrio iudicio relinquimus.

Tantum!

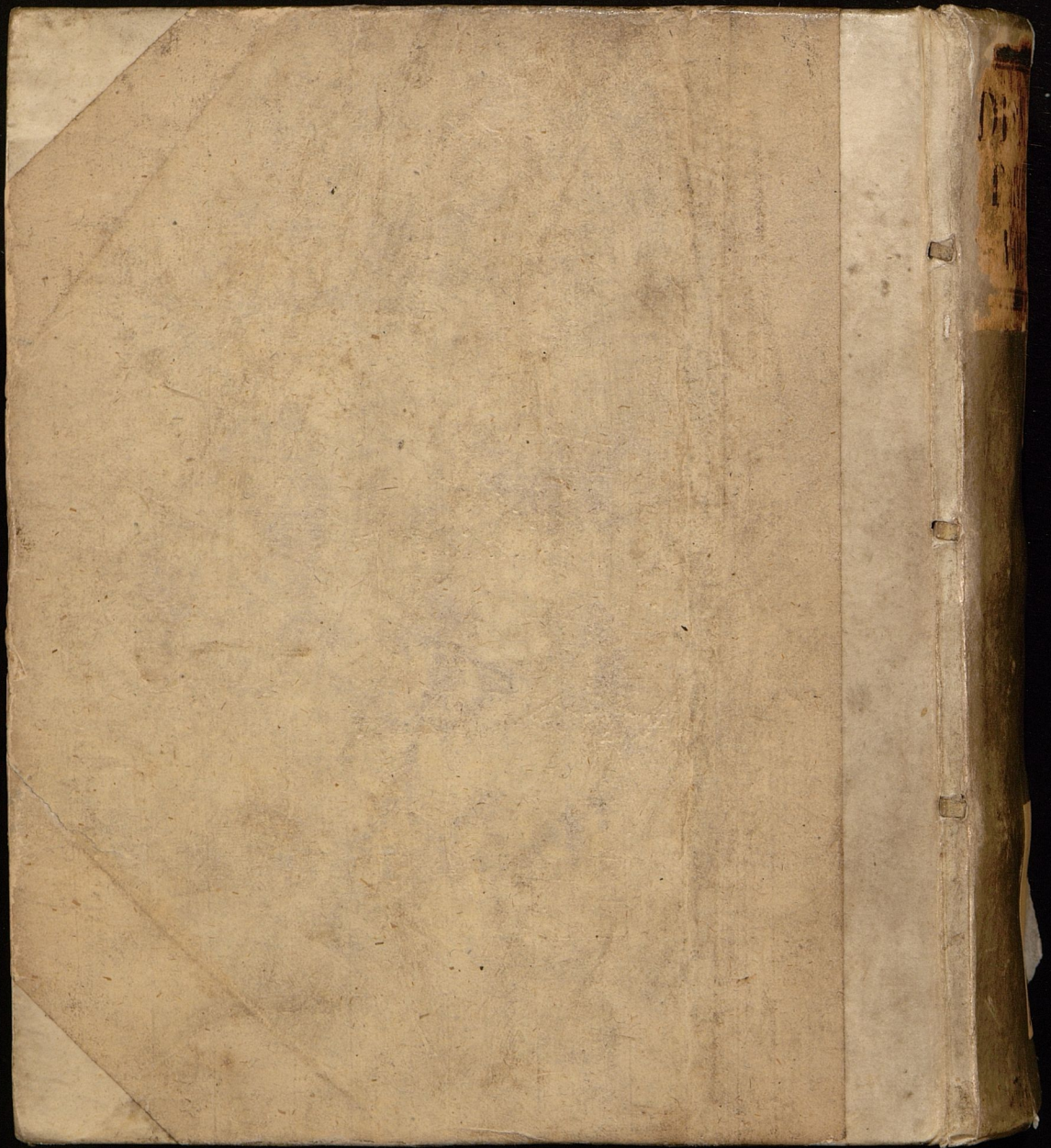
01 A 6605

ULB Halle 3
003 092 054

V 3 17
KD 18

4 10.

IDOLUM MULIEBRE
In vulgò ita dictâ
PASSIONE HYSTERICA
DISPUTATIONE INAUGURALI
ELEVATUM & EXCUSSUM,

Quod

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
AUGUSTO & SERENISSIMO REGIO PRINCIPE ac DOMINO,
DN. FRID. WILHELMO,
REGNI PRUSSIÆ AC ELECTORATUS BRANDENBURGICI
HEREDE &c. &c.
PRÆSIDE

DN. CONRADO JOHRENIO,
PHIL. & MED. U. DOCT. FACULTATIS SUÆ SENIORE
& PROF. PRIM. p. t. DECANO,
PRO SUMMIS IN ARTE MEDICA HONORIBUS ET
PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CAPESSENDIS,
Publicæ Eruditorum disquisitioni
submittit
Ad Diem XXX Januar. Ann. M DCC XII.
CHRISTIAN JOANNES SCHEFFLER,
Jüterbogensis Saxo.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Literis JOHANNIS CHRISTOPHORI SCHWARTZII.

